

УДК 343.982.4

Яна Володимирівна ТКАЧЕНКО,

*завідувач сектору почеркознавчих досліджень,
технічного дослідження документів та обліку
відділу криміналістичних видів досліджень
Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України*

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОШОВИХ ЗНАКІВ

На теперішній час актуальним є питання боротьби з фальшуванням грошей. В умовах Євроінтеграції України, зміни політичних і економічних основ суспільства, проведення операції об'єднаних сил на сході країни, об'єктами злочинних посягань все частіш виступають грошові знаки нашої держави і банкноти іноземних країн. Підроблені грошові знаки призводять до фінансових збитків не тільки окремих осіб, а йносять збитки державним інтересам.

Незважаючи на зусилля державних органів щодо підвищення захисту банкнот і зусилля правоохоронних органів у боротьбі з фальшуванням грошей, розвиток науково-технічного прогресу обумовив зростання кількості якісних підробок грошових знаків. Фальшивомонетництво – злочин, розкриття і розслідування якого відносяться до найбільш складних. Успішне вирішення завдань при проведенні експертиз грошових знаків залежить від правильності зафіксованих і вилучених об'єктів досліджень (банкнот).

Працюючи на місці події з грошовими знаками, які викликають сумніви в їх справжності, у протоколі огляду місця події необхідно зафіксувати інформацію про виявлені об'єкти, яка в подальшому буде мати доказове значення. Ця інформація має бути наступного змісту: кількість виявлених банкнот; якій державі належать грошові знаки; їх реквізити; які особливості встановлені в ході огляду (цілісність, наявність ліній згину, пошкоджень, забруднень, надписів, тощо). Якщо слідчий і інспектор-криміналіст не можуть визначити банкноти якої держави виявлені, необхідно зазначити опис основних зображень на купюрах.

При огляді і упаковці грошових знаків необхідно, за можливостю, не торкатися до них руками, для забезпечення можливості призначення в подальшому дактилоскопічних досліджень на предмет виявлення слідів пальців рук осіб, які причетні до фальшивомонетництва і збитку підроблених банкнот. Купюри необхідно брати за допомогою пінцета з гумовими насадками. Звертати увагу

також необхідно і на відходи можливого виробництва грошових знаків. Всі виявлені об'єкти мають бути сфотографовані, упаковані і належним чином оформлені.

Необхідно дотримуватись певних правил поводження з виявленими купюрами і їх пакуванням: забороняється робити будь-які відмітки, записи, пошкодження, перегинати банкноти; пояснювальні надписи на упаковці необхідно виконувати до поміщення об'єктів; прошивати упаковку необхідно так, щоб не пошкодити банкноти; при заклеюванні клапанів конвертів (пакетів) треба запобігти приклеюванню купюр до упаковки; ветхі банкноти поміщуються в упаковку між аркушами чистого картону або щільного паперу; вологі грошові знаки перед пакуванням необхідно просушити без обігрівальних приладів і не під впливом сонячних променів; вологі м'яті банкноти необхідно розрівняти і висушити у розрівняному вигляді; банкноти, які мають специфічний запах, поміщуються у скляний посуд і герметично закриваються (для подальшої можливості проведення одорологічної експертизи); якщо виявлені склеєні банкноти, їх бажано упакувати без роз'єднання; за необхідності роз'єднання, склеєні купюри зволожуються паром, обережно відокремлюються і сушаться.

При виявленні обгорілих банкнот, необхідно запобігти їх повному знищенню. Залишки купюр необхідно обережно помістити в коробку з вовною (ватою), на яку поміщується аркуш м'якого чистого паперу.

Успішне розкриття і розслідування фальшивомонетництва вимагає високого професіоналізму слідчих, інспекторів-криміналістів та оперативних служб, активної, наступальної роботи з використанням всього комплексу гласних і негласних оперативно-пошукових заходів і слідчих дій.

В теперішній час відомо багато способів фальшування грошей. До них належать: підробка за допомогою поліграфічного обладнання; за допомогою копіювально-розмножувальної техніки; малювання грошових знаків; склеювання купюр з використанням частин справжніх банкнот і частин підроблених; заміна номіналу банкнот; переробка грошових знаків однієї держави на банкноти іншої країни; тощо.

При необхідності встановлення справжності банкнот, признається судова технічна експертиза документів, на вирішення якої можуть бути поставлені наступні запитання:

– Чи відповідають надані на експертизу грошові кошти в сумі ... тис. грн (доларів, євро, тощо), а саме банкноти номіналом ... гривень (доларів, євро, тощо) наступних серій та номерів: ..., грошовим

знакам аналогічного номіналу та зразка, які знаходяться в офіційному обігу країни виробника – України (Федеральної Резервної Системи США, Європейського Союзу тощо)?

– Якщо ні, то яким способом вони виготовлені?

В Харківському НДЕКЦ МВС функціонує автоматизована система «Технічне дослідження та облік документів» призначена для вводу, редагування та накопичення інформації (текстової та графічної) про підроблені документи (в тому числі грошові знаки України і іноземних країн), оперативного здійснення перевірок для виявлення аналогів, формування та видачі звітів і довідок встановленої форми. Зазначений програмний комплекс використовується під час розслідування фактів підробки грошових знаків Національного Банку України і іноземної валюти.

Одержано 10.10.2019

УДК 343.98

Анжела Дмитрівна ТУЩЕНКО,

*курсантка Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ;*

Микола Миколайович ЄФІМОВ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ХУЛІГАНСТВА, ВЧИНЕНОГО ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ, ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ЧИ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

Розслідування даного кримінального правопорушення, як і інших злочинів, повинно бути організованим і цілеспрямованим, слідчі (розшукові) дії, передбачені Кримінально-процесуальним кодексом України повинні виконуватись у визначеній послідовності, координуватись з оперативними заходами. А саме через аналіз первинної інформації, на підставі слідчих ситуацій, які склалися на певних етапах розслідування, плануються дії для виконання поставлених завдань.

Особливості підготовки і проведення окремих слідчих (розшукових) дій посідають важливе місце в методиці розслідування хуліганства. Тому цілком обгрунтованою є пропозиція А. Ф. Волобуєва